

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Pavla Molka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobkyně: **Z. Š.**, zast. Mgr. Janem Bučkem, advokátem se sídlem Vítězslava Nezvala 604, Frýdek-Místek, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 12. 2020, č. j. 10.01-000647/20-008, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. 5. 2021, č. j. 11 A 18/2021 - 27,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná rozhodnutím uvedeným v záhlaví rozhodla, že se žalobkyni neurčuje advokát k poskytnutí bezplatné právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“).

[2] Žalobkyně proti rozhodnutí žalované podala žalobu k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“), který ji zamítl rozsudkem uvedeným v záhlaví. Neshledal důvodnou námitku, že žalovaná nerozhodla o předmětu žádosti žalobkyně, jelikož rozhodla o neurčení „bezplatné“ právní služby a nikoli o „určení advokáta“ z důvodu odmítnutí právní služby dvěma oslovenými advokáty. Ve výjimečných případech může kvůli ochraně práva na přístup k soudu dojít k tomu, že vztah mezi klientem a advokátem vznikne rozhodnutím soudu nebo žalované. Institut určení advokáta dle § 18 až § 18d zákona o advokacii je komplexní právní úpravou bezplatné právní pomoci. Jeho smyslem je poskytnutí právní pomoci zejména nemajetným žadatelům k zachování jejich práva na právní pomoc dle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Žadateli se právní služba dle § 18c daného zákona poskytuje bezplatně. Určení advokáta dle tohoto ustanovení nerozlišuje mezi určením advokáta z důvodu majetkových poměrů a z důvodu odmítnutí

poskytnutí právní služby dvěma advokáty. Jedná se o jeden typ určení, které musí odůvodňovat majetkové poměry žadatele, jenž musí též doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou advokátů. Žalovaná žalobkyni poučila o jejích povinnostech a vyzvala ji k doložení zamítavého rozhodnutí o její žádosti o ustanovení zástupce pro dovolací řízení a potvrzení advokátů, že jí odmítli poskytnout právní službu. Žalobkyně doložila potvrzení advokátů, nicméně nedoložila soudní rozhodnutí a výslovně uvedla, že soud o ustanovení zástupce nepožádala, jelikož má za to, že pro něj nesplňuje podmínky. Nesplnila tak zákonnou podmínku pro určení advokáta dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Žalovaná proto její žádosti právem nevyhověla.

II. Kasační stížnost a vyjádření ke kasační stížnosti

[3] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadá rozsudek městského soudu kasační stížností, jejíž důvody podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Městský soud zamítl její žalobu, aniž by jí dal možnost vyjádřit se, zda souhlasí s projednáním věci bez nařízení jednání dle § 51 odst. 1 s. ř. s. Tím zatížil řízení vadou, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci. Městský soud tím stěžovatelce odepřel její ústavně garantované právo na projednání věci veřejně v její přítomnosti. Odchýlil se též od judikatury Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“), např. rozsudku ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 28/2003 - 59, č. 482/2005 Sb. NSS.

[5] Městský soud též nesprávně posoudil právní otázku týkající se stěžovatelčiny žádosti o určení advokáta z důvodu, že jí dva oslovení advokáti odmítli poskytnout právní služby. Svým posouzením totiž vyloučil žadatele, kteří nejsou nemajetní, ale oslovení advokáti jim poskytnutí právní služby odmítli. Tím jim odepřel právo na právní pomoc dle čl. 37 Listiny základních práv a svobod.

[6] V doplnění kasační stížnosti uvedla, že sice od městského soudu dne 2. 3. 2021 obdržela vyjádření žalované, nikoliv však výslovnou výzvu, zda souhlasí s rozhodnutím bez jednání ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s. Na základě toho očekávala, že městský soud zruší napadené rozhodnutí bez nařízení jednání z důvodů dle § 76 s. ř. s., anebo jednání nařídí.

[7] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v kasační stížnosti, a neshledal vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Vzhledem k tomu, že stěžovatelka uplatnila v kasační stížnosti také důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., zabýval se NSS nejprve tímto důvodem. Bylo by předčasné

pokračování

zabývat se právním posouzením věci samé, bylo-li by napadené rozhodnutí městského soudu skutečně nepřezkoumatelné či založené na jiné vadě řízení s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé. Nejvyšší správní soud pro stručnost odkazuje na judikaturu ohledně posouzení toho, jaké vady naplňují tento kasační důvod (viz např. rozsudky NSS ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, č. 133/2004 Sb. NSS, nebo ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, č. 787/2006 Sb. NSS).

[11] Stěžovatelka spatřuje vadu řízení, jež měla vliv na zákonnost rozhodnutí, v tom, že ji městský soud nevyzval, aby se vyjádřila, zdali souhlasí s tím, že ve věci může být rozhodnuto bez nařízení jednání. Dle § 51 odst. 1 s. ř. s. soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhl nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen. Ze spisu městského soudu NSS zjistil, že stěžovatelce byla výzva dle § 51 odst. 1 s. ř. s. zaslána společně s usnesením o povinnosti zaplatit soudní poplatek. V dané výzvě byla poučena, že za souhlas s projednáním věci bez jednání se bude považovat i situace, kdy do dvou týdnů od doručení této výzvy nevyjádří svůj nesouhlas. Tyto písemnosti si vyzvedla dne 19. 1. 2021 (doručenka na č. l. 12 spisu městského soudu). Ze soudního spisu vyplývá, že stěžovatelka nesouhlas s rozhodnutím bez nařízení jednání v dané lhůtě nevyjádřila. Není tak pravdou, že městský soud postupoval v rozporu s § 51 odst. 1 s. ř. s., když nenařídil ústní jednání. Stěžovatelčiny spekulace o tom, jak si sama vykládala obsah uvedené výzvy a důsledky své pasivity, na tom nemohou nic změnit. Nejvyšší správní soud proto tuto námitku neshledal důvodnou.

[12] Dle § 18 odst. 2 písm. b) zákona o advokacii ten, kdo nesplňuje podmínky ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak, má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí právní služby podle § 18c.

[13] Dle § 18c odst. 1 věty první zákona o advokacii žadatel, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a který není ve věci, v níž žádá poskytnutí právní služby, zastoupen jiným advokátem nebo osobou podle § 2 odst. 2 písm. a), má právo, aby mu Komora určila advokáta k poskytnutí právní služby.

[14] Žalovaná při určení advokáta ověřuje splnění zákonem stanovených podmínek, tj. že 1) žadatel nesplňuje podmínky pro ustanovení soudem, 2) více advokátů mu odmítlo poskytnout právní služby) a 3) o určení si požádal včas (srov. rozsudek NSS ze dne 24. 11. 2016, č. j. 9 As 245/2016 - 31). Zákonná úprava určení advokáta dle § 18 zákona o advokacii je nastavena tak, že primárně má být právní zastoupení zajištěno na základě plné moci, teprve pokud to z nějakého důvodu není možné, měl by být advokát ustanoven soudem, a až jako poslední možnost zbývá určení žalovanou (srov. rozsudek NSS ze dne 11. 9. 2008, č. j. 6 Ads 19/2008 - 103, č. 2179/2011 Sb. NSS). Stěžovatelka však žalované nedoložila rozhodnutí soudu o neustanovení zástupce ve věci požadované právní služby a sama uvedla, že se na soud s žádostí o ustanovení zástupce neobrátila. Nesplnila tak podmínku pro určení advokáta dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Bez splnění této podmínky nemohla žalovaná její žádosti vyhovět (srov. rozsudek NSS ze dne 18. 8. 2015, č. j. 2 As 99/2015 - 49).

[15] Stěžovatelka dále namítá, že městský soud dospěl k nesprávnému závěru, když při výkladu zákona o advokacii vyloučil žadatele, kteří nejsou nemajetní, ale právní služby jim odmítli poskytnout dva oslovení advokáti. Nejvyšší správní soud připomíná, že právní služba se dle § 18c odst. 1 zákona o advokacii poskytuje žadateli, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují. Samotné splnění podmínky odmítnutí poskytnutí právní služby alespoň dvěma advokáty dle § 18c odst. 3 tohoto zákona k určení advokáta k poskytnutí právní služby není v takovém případě dostatečné. Městský soud proto dospěl ke správnému závěru, když uvedl, že žadatel musí splnit obě uvedené podmínky – prokázání majetkových poměrů, které odůvodňují určení advokáta, a odmítnutí poskytnutí právní služby alespoň dvěma advokáty. Z daného důvodu ani tuto námitku NSS neshledal jako důvodnou.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Z výše uvedeného vyplývá, že napadený rozsudek městského soudu není nezákonný z důvodů namítaných v kasační stížnosti. Proto NSS kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[17] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, které by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť jí v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. září 2021

JUDr. Radan Malík
předseda senátu